

tegen de kwakzalverij

december 2002
jaargang 113
nummer 6

Jaarvergadering

Kort verslag jaarvergadering Vereniging tegen de Kwakzalverij, gehouden op 12 oktober 2002 in Felix Meritis, Amsterdam.

De voorzitter opende de vergadering en heette zo'n veertigtal leden welkom. De kascommissie bestaande uit dr. R. van Eijk en dr. A. Vermeulen keurt de jaarrekening van de VtdK goed. Van Eijk zal in de kascommissie vervangen worden door drs. R. van der Veer.

De contributieverhoging tot 25 euro wordt bij acclamatie goedgekeurd. De begroting 2002-2003, zoals voorgesteld door de penningmeester H. Hams, dierenarts, werd goedgekeurd. De financiële toestand van de Vereniging is rooskleurig, maar met grotere uitgaven voor website, archivering en blad met rekening worden gehouden, alsmede met het altijd aanwezige risico van rechtszaken. De vergadering

gaat akkoord met de nieuwe vormgeving van de website. (De demonstratie van de website door de leden Lars Prakken en Tracey Trooster na afloop van de vergadering oogst veel bewondering). De vergadering is akkoord met de naamsverandering van *Actieblad in Nederlands Tijdschrift tegen de Kwakzalverij*. De voorzitter kan bevestigen dat er gewoon doorgenummerd wordt en we dus in januari 2003 met een nieuwe naam maar wel aan jaargang 114 gaan beginnen. Het is de tweede naamswijziging van het verenigingsorgaan dat van 1881 tot 1976 *Maandblad tegen de Kwakzalverij* heette. Dit blad verscheen niet tussen 1944 en 1948 en tussen 1976 en 1980. Drs. B. van Dien is door het bestuur benoemd

tot hoofdredacteur als opvolger van dr. J. Geerling. Jan Geerling wordt geprezen voor de wijze waarop hij het actieblad de afgelopen jaren geredigeerd heeft.

Harry de Vries treedt af als bestuurslid. De voorzitter zwaait hem lof toe. Hij betreurt het dat we nu geen apotheker meer in het bestuur hebben. Hans Hams zal in de loop van het volgende jaar aftreden en ook van hem neemt de voorzitter vast op gepaste wijze afscheid. Prof. dr. R. Koene en dr. J. Lumeij, door het bestuur voorgedragen als nieuwe bestuursleden, worden bij acclamatie verkozen.

Dr Baratz, voorzitter van onze zustervereniging in de VS, de NCAHF, houdt een enthousiaste voordracht over de wijze waarop zijns inziens de kwakzalverij het beste kan worden bestreden.

De voorzitter houdt zijn jaarrede, die elders in dit blad staat afgedrukt. ●

F.S.A.M. van Dam

■ Jaarvergadering	1
■ Verslag secretaris	1
■ Prof.dr. L.B.J. Jongkees	2
■ Jaarrede: Auto-analyse van een 'plakker'	3
■ Chronique scandaleuse 2002	6
■ Symposium: Rationele gezondheidszorg R. Baratz Kwaliteitseisen in de geneeskunde W. Betz Ziektekostenverzekeraars A.P.M. van Dam De Inspectie en gevaarlijke kwakzalverij J.H. Kingma	8
■ Tandheelkundig leed in Soest	13
■ Correspondentie	14

Verslag secretaris over Verenigingsjaar 2001-2002

Sinds de vorige jaarvergadering op 13 oktober 2001 is het bestuur zes maal bijeen geweest. Vaste vergaderplaats is het Nederlands Kanker Instituut/Antoni van Leeuwenhoek ziekenhuis.

Ledenbestand

De Vereniging heeft er dit jaar 110 leden bij gekregen, 40 leden hebben het lidmaatschap beëindigd. In totaal heeft de Vereniging na opschoning van het ledenbestand 1203 leden. Daarnaast wordt het *Actieblad* aan 54 instellingen – voornamelijk media – gratis toegestuurd.

Communicatie met leden en consumenten

Het *Actieblad* kwam dit jaar zes maal uit, waarvan nog vier maal onder leiding van Dr. Jan Geerling. Het bestuur is hem zeer dankbaar voor alle

inspanningen die hij voor de vereniging geleverd heeft. Met ingang van het julinummer is drs. Bert van Dien tot hoofdredacteur van het blad benoemd. Ook het blad zelf zal verandering ondergaan. Het zal in het vervolg viermaal per jaar uitkomen, het 'format' wordt gewijzigd en de naam, die toch wel erg het stempel van de zestiger jaren draagt, wordt gewijzigd in *Nederlands Tijdschrift tegen de Kwakzalverij*. Ook de website wordt geherstructureerd. Een centrale rol wordt daarbij gespeeld door Jan Kuitert en de webredacteuren Stacey Trooster en Lars Prakken. Er worden

rubriksredacteuren gezocht die verantwoordelijk zullen worden voor een deelgebied (bijvoorbeeld oncologie, wetgeving etcetera). Er komt speciaal ten behoeve van de leden een elektronische nieuwsbrief waardoor de VtdK sneller kan communiceren met haar leden en hen attent kan maken op nieuwe ontwikkelingen, publicaties in de media, enzovoort. Op de oproep aan de leden om hun e-mail adres op te geven hebben ruim 400 leden gereageerd. Naar verwachting zal de elektronische nieuwsbrief voor het eerst in januari 2003 verschijnen.

Er komen per jaar tientallen publicatievragen binnen over allerlei alternatieve zaken. De vragen worden veelal beantwoord door bestuursleden. De vragen (geanonimiseerd) en uiteraard de antwoorden zouden naar het gevoel van het bestuur een plaatsje moeten krijgen op de website in een rubriek *Frequently Asked Questions* (FAQ).

Onderwijs

De VtdK heeft dit jaar op initiatief van Rob Koene een PAOG-cursus (Post-academiaal Onderwijs Geneeskunde) georganiseerd in Nijmegen over alternatieve behandelwijzen. Helaas was de opkomst niet groot. Het bestuur is van mening dat er voor de Vereniging een taak is weggelegd op het gebied van postacademiaal onderwijs maar ook en vooral op het gebied van onderwijs op middelbare scholen en paramedische en verpleegkundige opleidingen.

Externe contacten

Ook dit jaar heeft de VtdK veel aandacht van de pers gekregen: er verschenen in vrijwel alle kranten en een aantal tijdschriften interviews met bestuursleden. Verschillende bestuursleden zijn geïnterviewd voor radio en TV. Hoewel de VtdK landelijk redelijk bekend is, is ons ledental gezien het aantal werkers in de gezondheidszorg minimaal. Naar schatting is minder dan 5% van de medici lid van de VtdK terwijl verpleegkundigen vrijwel geheel ontbreken. De VtdK zal het komend jaar wellicht met de hulp van een deskundige aan haar PR werken. Verscheidene bestuursleden hebben in het afgelopen verenigingsjaar voordrachten verzorgd voor diverse gremia. Cees Renckens verzorgde een voordracht tijdens de jaarvergadering van de Vereniging het Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde.

Archief

Binnen het bestuur bestaan zorgen over de conditie van het verenigingsarchief. Het bestuur zou graag zien dat het archief van de VtdK dat ruim 100 jaar gezondheidszorg bestrijkt en zeer interessant is, op orde gebracht

wordt en toegankelijk gemaakt voor (wetenschappelijk) onderzoek. Sophie Josephus Jitta zal hier een plan voor opstellen.

Wet BIG

De VtdK heeft zich gemengd in de discussie over de evaluatie van de wet BIG, zij heeft aan de evaluatiecommissie die door de minister van VWS is ingesteld een brief gestuurd en wacht of zij gehoord wordt. Er is een werkgroep gevormd onder leiding van Ron van der Veer die zich hier verder over gaat buigen.

Affaires (zie ook de actiebladen)

● 1 Houtsmuller. Het bestuur heeft mede op aanraden van de cassatieadvocaat mr. Von Schmidt auf Altestadt besloten om de bodemprocedure tegen Houtsmuller niet door te zetten. Er hebben hier drie overwegingen een belangrijke rol gespeeld: (a) Houtsmuller heeft zijn praktijk neergelegd; (b) het woord 'kwakzalver' dat wij van het Hof niet mochten gebruiken is langzamerhand gemeengoed geworden; (c) de kosten voor een bodemprocedure zijn hoog en de affaire zal zich dan nog jaren voortslepen. Het bestuur van de VtdK is van mening dat zij de praktijken van Houtsmuller voldoende aan de kaak heeft gesteld, en vindt het wel genoeg.

● 2 Numico. Mede dankzij de inspanningen van bestuurslid Henk Timmerman, heeft Numico zich genoodzaakt gezien het middel Memoformule uit de handel te halen.

● 3 Nederlandse Federatie van Kankerpatiënten, NFK. De verspreiding van het boekje over pijnbestrijding van de NFK en DVO, waarin onbe-

schaamde aanbevelingen stonden voor kwakzalverij is mede op aandringen van de VtdK stopgezet.

● 4 Verpleegkundigen. De minister van VWS is door de VtdK benaderd over een rijkssubsidie voor een cursus door verpleegkundigen over verpleegkundige toepassing van alternatieve behandelwijzen. Minister Borst heeft een niet te misverstane brief geschreven dat dit niet de bedoeling was: eens maar nooit meer!

● 5 Ziektekostenverzekeraars. De VtdK maakt zich allang bezorgd over de commerciële knieval die door de ziektekostenverzekeraars gemaakt wordt voor de alternatieven. Gelukkig zijn er twee ziektekostenverzekeraars die hun poot stijf hebben gehouden en van de rechter gedaan hebben gekregen dat ze de kosten voor alternatieve kankerpreparaten niet hoeven te vergoeden. De VtdK heeft in deze zaken een adviserende rol gespeeld.

● 6 Dierenartsen. De VtdK is er in geslaagd om de veterinaire inspectiedienst door het ministerie van Landbouw te laten activeren en op te treden tegen een HBO-instelling voor dierenhomeopathie. Ook het protest tegen diermagnetiseren heeft wat opgeleverd, de Vereniging van dierenartsen verbonden aan dierenhuizen heeft bij Ouwehands dierenpark geprotesteerd tegen het handopleggen van haar orang-oetang.

● 7 De Vereniging heeft actie ondernomen tegen belastingvoordelen van de kwakfondsen. De Inspectie zal hier acht op slaan en met name het Nationaal Fonds tegen Kanker onder de loep nemen. ●

F.v.D.

Prof.dr. L.B.J. Jongkees 1912-2002

Op 5 september 2002 overleed op 90-jarige leeftijd de KNO-arts Jongkees na een welbestede leven. Hij was hoogleraar KNO te Amsterdam en hoofdredacteur van het Nederlands Tijdschrift van Geneeskunde van 1971 tot en met 1982, toen hij door Dunning werd opgevolgd. Bij zijn afscheid schreef hij lyrisch over de schoonheid van het middenoor, een gebied dat de KNO-arts vaak be-treedt tijdens operatieve ingrepen. Het was volgens Jongkees een heel gezellige ruimte en 'er hangt ook nog iets aan de muur! Ook na zijn pensionering kon hij het schrijven niet laten en ik herinner mij nog aandoenlijke stukjes in het NTVG over het leed van de ouderdomsdooftheid waaraan hij zelf ging lijden. Hij schreef deze met de psychosomaticus Groen.

Jongkees moet ook in dit blad kort gememo-reerd worden, omdat hij in 1956 ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van onze Vereniging een mooie rede hield in de aula van de Amsterdamse universiteit. Hij besteedde daarin veel aandacht aan de 'bona fide kwakzalvers', die volgens hem

vaker voorkomen dan de echte oplichters. Een citaat uit zijn rede: 'Helaas moet ik constateren, dat vele artsen de aanwezigheid en het bestaan der zogenaamde bonafide kwakzalvers niet alleen niet verafschuwen, maar zelfs toejuichen. Deze helpen hen van een aantal patiënten af, wier kwalen hun niet de moeite van een uitvoerige behandeling waard schijnt, de groep der "lastposten" die van een heel geringe of niet aantoonbare afwijking veel klachten hebben en de groep van patiënten voor wie geen kruid gewassen schijnt.'

Woorden, die waarachtig niets aan actualiteit hebben ingeboet. De rede bevat nog meer le-zenswaardigs, voor geïnteresseerden na te lezen in het NTVG van 11 februari 1956.

Moge hij rusten in vrede

C. R.

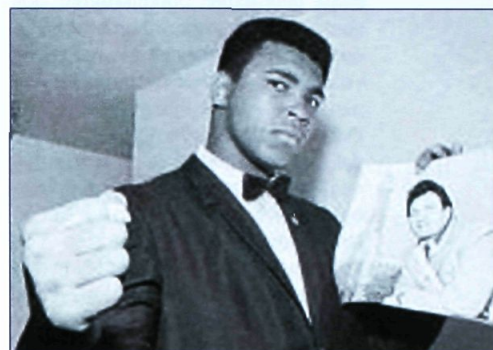
Jaarrede voorzitter 12 oktober 2002

Auto-analyse van een 'plakker'

Dames en heren,

Onder deze ronkende titel richt ik mij reeds voor de *veertiende* maal tot u, trouwe bezoekers van onze jaarvergadering en – zeker na het eerder tijdens deze vergadering uitspreken van twee eminente medebestuurders, die na mij kwamen en voor mij afscheid nemen – ik kan u zeggen: ik sta hier niet zonder een gevoel van twijfel. Twijfel over de vraag of ik zelf er ook niet zo langzamerhand verstandig zou doen om eens uit te gaan zien naar een opvolger. Staat u mij toe in verband met deze innerlijke worsteling enkele momenten van zelfreflectie of zo u wil auto-analyse in te lassen. Veertien jaar is lang, maar er zijn natuurlijk voorzitters die nog veel langer op het pluche vertoefd hebben dan ik. Tijdens een symposium ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de GAV (Geneeskundig Adviseurs in particuliere Verzekeringszaken) op 21 september 2001 te Vaals waar ik de aanwezigen bijpraatte over de kwakzalverij, sprak daar ook medisch historicus prof.dr. M.J. van Lieburg, die onder andere vertelde over collega Beets, een Haarlems arts uit de negentiende eeuw. Hij zou niet alleen een zoon krijgen, die later grote literaire faam verwierf, maar was zelf ook een gewichtig man: hij was voorzitter van de Noord-Hollandse Provinciale Commissie, die toezicht hield op de vestiging van geneesheren in die

provincie. Hij zou dat voorzitterschap 60 jaar bekleden! Iemand anders, die – zij het in een geheel andere tak van sport dan de kwakzalverijbestrijding – ook lang aan de top verbleef was de bokser Mohammed Ali. Aan deze zowel pugilistisch als verbaal begaafde beroemdheid kunnen wij binnen de VtdK een goed voorbeeld nemen. Ikzelf alleen al, omdat hij ook erg lang, ruim veertien jaar, wereldkampioen zwaargewicht bleef. Hij liet zich op die veertien jaar – anders dan ondergetekende – erg voorstaan en sprak in 1979 de legendarische woorden: 'I have lasted longer than the Beatles and The Supremes. It's now just me and The Rolling Stones.' Toch behield ik het gevoel dat ik u met deze afleidingsmanoeuvres nog niet geheel zou kunnen overtuigen van mijn goede bedoelingen en ik ben te rade gegaan in het Verenigingsarchief, dat hopelijk binnenkort geïnventariseerd en gecompleteerd gaat worden, om te zien hoe lang mijn voorgangers het gemeenschappelijk uithielden. Dat onderzoekje leverde de volgende gegevens op (zie kader). 'Cortomo, nix aan de handa', zou Gerard Reve zeggen en ik zeg hem dat voorlopig nog maar even na. Tijdens zijn glanzrijke carrière deed Mohammed Ali overigens nog meer interessante uitspraken, waarvan ik er u twee niet wil onthouden. Ze zijn direct toepasbaar op ons eigen streven en wij kunnen er beslist ons voordeel mee doen. Over het geheim van zijn

Mohammed Ali

succes zei hij het volgende: 'Float like a butterfly. Sting like a bee!'. Of het niet gek was om van vechten je broodwinning te maken, werd hem eens gevraagd. Het antwoord: 'It's just a job. Grass grows, birds fly, waves pound the sand. I beat up people.' Die uitleg laat zich gemakkelijk parafaseren: 'De een is homeopaat, de ander acupuncturist en een derde ziet aura's. Wij zitten kwakzalvers op de huid!'. Daarmee zal uw voorzitter – zolang hij niet wordt gewipt – dus ook nog maar even doorgaan.

Alternatieve artsen, beroepsvereniging en het zelfreinigend vermogen van de professie

Ik kom nu tot het hoofdthema van mijn rede. Zowel de erkende wetenschappelijke verenigingen als de beroepsverenigingen van alternatieve artsen pretenderen de kwaliteit van hun beroepsuitoefening te bevorderen door kwaliteitsbeleid, visitaties, nascholing en klachtrecht. Artsenorganisaties – en hetzelfde geldt voor die twee andere klassieke voorbeelden van professies, de juristen en de clerus – handhaven noodzakelijkerwijs een strenge interne discipline. Zij beheren een demate specialistisch en somwijlen hermetisch vakgebied dat gewone democratische controle moeilijk is en zijn bovendien in hoge mate afhankelijk van het onvoorwaardelijke vertrouwen dat zij van het publiek moeten hebben. Disfunctionerende vakbroeders verpestten de goede naam van de gehele beroepsgroep en vanuit dat standpunt mag verwacht worden dat men streng optreedt tegen dergelijke collega's. Of dat geval is in de alternatieve artsenverenigingen en hoe dat werkt binnen de reguliere erkende verenigingen, daarover wil ik het vanochtend graag met u hebben. Allereerst aandacht voor de drie artsen, die vorig jaar in het nieuws kwamen door hun bemoeienis met de aan borstkanker

G.W. Bruinsma	Geneesheer	1881 - 1888
Mr. L. Zeegers Veecken	Notaris	1888 - ??
J.M. van Elk	Handelsagent	?? - 1903
Mr. H. Massink	Advocaat	1903 - 1909
Mr. A. Lind	Advocaat	1904 - 1909
Mr. P.W. de Koning	Advocaat	1909 - 1931
E.J. Abrahams	Arts	1931 - 1933
C.S. Baert	Inspecteur Volksgezondheid	1933 - 1933
Dr. J.C. Brenkman	Arts	1933 - 1951
Mr. M.D.K.S. van Lier	Oud-rechter	1951 - 1961
Dr. H.H. Funke	Arts	1951 - 1961
A.P.N. de Groot	Arts (oud-Inspecteur)	1961 - 1980
Dr.L. Meinsma	Arts	1980 - 1981
Vacature (prof. B. Polak, wnm)	Arts	1981 - 1983
C.W.Chr. Deurman	Arts (oud-Inspecteur)	1983 - 1988
C.N.M. Renckens	Arts	1988 - heden

Als er een kopgroepje langblijvers mag worden opgemaakt, dan levert dat de volgende tussenstand op:

1. Mr. P.W. de Koning 22 jaar voorzitter
2. A.P.N. de Groot 19 jaar voorzitter
3. Dr. C.J. Brenkman 18 jaar voorzitter
4. C.N.M. Renckens 14 jaar voorzitter

overleden comédienne Sylvia Millecama. Zij zullen voor de meesten uwer geen onbekenden zijn, maar toch hier een kort resumé van hun kwaliteiten.

De arts Broekhuysse houdt al lange tijd praktijk in Haarzuilens, waar hij naast een riante praktijkruimte ook een bedrijf in eigen alternatieve geneesmiddelen huisvest. Hij behandelt vooral kankerpatiënten langs een eigen 'niet-toxische lijn' overigens zonder lid te zijn van de ANTTT (een feit dat in zijn voordeel noch in zijn nadeel pleit!). Daarnaast is hij acupuncturist en was hij lid van de Nederlandse Artsen Acupuncturisten Vereniging NAAV. Zijn behandeling van kanker bestond bij Millecama vooral uit de uitspraak dat er geen sprake was van kanker, maar dat er een bacteriële infectie in het spel was. Door hem 'erkende' kankerpatiënten behandelt hij met een serie van 21 infusen met zijn eigen middelen, onder andere Zywt, Seronica en Protexa genoemd. De behandeling kostte vorig jaar in gulden fl. 3500,-. Lid van de NAAV word je alleen na het volgen van de NAAV-cursus en hij heeft tijdens die cursus, waarvoor in *Medisch Contact* nog altijd regelmatig wordt geadverteerd, vooral goed opgelet tijdens het onderdeel elektroacupunctuur, want met behulp van die apparatuur (Vega-test) presteerde

hij het ook nogal eens om kanker vast te stellen bij mensen die dat helemaal niet hadden. Dat kwam hem enkele jaren geleden nog te staan op een half jaar schorsing uit het medisch beroep toen hij twee patiënten de stuipen op het lijf had gejaagd door bij hen niet-bestaande hersentumoren vast te stellen. Die

uitspraak van de tuchtrechter werd tot aan de Hoge Raad bekrachtigd. Na een afwezigheid van zes maanden hervatte de geneesheer weer gezwind zijn praktijken, met onder zijn nieuwe patiënten Millecama. Nadat hij in opspraak kwam na haar overlijden en werd lastig gevallen door onder andere Willebrord Frequin sloot hij zijn praktijk korte tijd en kreeg hij ook bezoek van de inspectie. Niet lang daarna opende hij zijn deuren weer en volgens de reclamewebsite voor kankerkwakzalverij www.kankeractueel.nl (van de ex-kankerpatiënt Kees Braam) werd hij via een schrijven d.d. 18 maart 2002 door de inspecteur volledig 'gerehabiliteerd'. Toen wij daarvoor navraag deden bij de Inspectie bleek er van rehabilitatie geen sprake te zijn, integendeel men betreurde het dat er onvoldoende concrete gronden c.q. klachten waren om opnieuw een zaak tegen

Broekhuysse aanhangig te maken. Op de ledenlijst van de NAAV is Broekhuysse inmiddels overigens niet meer te vinden; vrijwillig vertrokken of geroeyeerd, dat is niet bekend.

Nummer twee van het Millecamtrio is de basis-arts Jos Koonen, over wie wij reeds eerder berichtten. Deze biedt in zijn luxueuze kliniek De Grens in Millingen aan de Rijn zijn patiënten onder andere elektroacupunctuur, donkerveldmicroscopie, magneetveldtherapie, colon hydrotherapie, biofeedback, stemanalyse, onderwaterfrequentie therapie, vitamines, homeopathie en voedings-supplementen. Ook hij was lid van de NAAV. Het irreguliere gedrag van Koonen ten tijde van Millecams ziekbed en daarna bestond onder meer uit het geven van interviews waarin hij zich voor huisarts uitgaf en waarin hij vertelt dat hij 'ten minste 90% van zijn patiënten geneest', maar ook uit het doorgeven van allerlei door Millecama gedane uitspraken aan de pers. Deze uitspraken kwamen hem ter kennis nadat hij haar in de terminale fase van haar ziekte in zijn huis had opgenomen. Hij behandelde Millecama met de PAPIMI apparatuur en daarover wil ik u even iets meer vertellen. Het PAPIMI apparaat is ontwikkeld door de Griekse arts en kwakzalver P.T. Pappas en is – alles te vinden op de site www.papimi.gr – een 'ion-proton-elektron-kern magnetische inductor'. Het apparaat is werkzaam bij: kanker, MS, fracturen, blaasontsteking, pijn oogkwalen, artrose, hoofdpijn, sport- en balletblessures, rugpijn, astma, allergie, hersentumoren, verbranding, conditieverbetering, slechte schoolprestaties etcetera. Op de site zijn grote aantallen casuïstiek te vinden en onder het hoofdje *New Cancer Case From Holland* werd daar in oktober 2001, dus na Millecama's overlijden een serie uit Koonens praktijk toegevoegd. Daaronder waren vijf gevallen van borstkanker en casus 5 (M. werd niet vermeld) luidde letterlijk als volgt: '58 years old. Carcinoma just found, unthreatened. 12 treatments diameter 3,8 cm to zero. Operation afterwards: only fibertissue.' Koonen neemt dus rustig nieuwe kankergevallen in behandeling en gelooft vermoedelijk heilig in het effect van dit oplichterskastje. Deze gevaarlijke kwakzalver heeft – althans daarover is ons niets bekend geworden – geen enkele hinder van de Inspectie ondervonden, maar blijkt inmiddels ook geen lid meer te zijn van de NAAV. Wellicht heb ikzelf bij die zuivering enige rol gespeeld, want ik confronteerde tijdens een symposium over alternatieve geneeswijzen voor Leidse medisch studenten op 2 november 2001 NAAV-lid en cur-

susleider Holsheimer, acupuncturist te Hoorn (weinig blijft mij bespaard, ik zei nog zo: 'Not in my backyard!') met het feit dat zijn NAAV geen actie tegen deze Koonen had ondernomen. Met de naïeve onbevangenheid die kwakzalvende artsen zowel vertederend als gevaarlijk maakt, antwoordde hij en plein public dat het royeren van disfunctionerende leden 'moeilijk' is. Er waren ook nog soortgelijke problemen met enkele Chinese artsen, aldus Holsheimer. De derde alternatieve behandelaar van Millecama is internist en lid van de ABNG (artsen voor natuurgeneeskunde). Dr. H.F. Dankmeijer studeerde af in 1967 en werd internist in 1975. Hij was vanaf 1988 verbonden aan het Diabetes Centrum Berg en Bosch, alwaar een combinatie van reguliere ('bieden vaak weinig soelaas') en alternatieve behandeling werd geboden. De door Dankmeijer toegepaste therapieën waren onder andere acupunctuur, homeopathie en paranormale therapie. In een interview met *Care* gaf hij hoog op van zijn resultaten en zei dat zijn aanpak leidde tot een grotere zelfstandigheid van de patiënt. Hij werkt ook intensief samen met niet-artsen/alterneuten. In 1996 werd hij uit de internisten maatschap Overvecht gezet. In datzelfde jaar verschenen er berichten in het *Utrechts Nieuwsblad* over medische fouten en onderzoek door de Inspectie. In 1996 ging hij werken in Centrum De Nieuwe Vaart, praktijk voor Natuurgeneeskunde en biofysische geneeskunde te Hilversum. De spirituele gynaecoloog B. van der Lugt betrok Dankmeijer bij zijn *The hospital as a temple* conferenties en Dankmeijer trok ook de aandacht met zijn plan om de resultaten van Jomanda's healings te gaan onderzoeken (AD, 22 maart 1999). Na Millecama's overlijden werd bekend dat er ten huize van Dankmeijer een multidisciplinaire patiëntenbespreking rond Millecama had plaatsgevonden (Rondom Tien, 25 oktober 2001), waarin Dankmeijer onder andere Jomanda, een helderziende Boegem en vriend Nol raadpleegde over de te volgen gedragslijn. In de ledenlijst van de ABNG staat Dankmeijer nog steeds als lid te boek! Toch moet als voorlopige conclusie worden vastgesteld dat zelfs alternatieve artsenclubs af en toe leden die extreme gevallen van disfunctioneren zijn, royeren. Maar hoe zit dat bij de erkende wetenschappelijke verenigingen? Zonder overdrijving kan gesteld worden dat deze verenigin-

Jos Koonen

Dr. H.F. Dankmeijer

gen tezamen met de redactie van het *NTuG* de ruggengraat vormen van de medische *scientific community* in ons land. De redactie van het *NTuG* spreidt een prijzenswaardige bijna *unzeitgemässe* afkeer van alternatieve prietpraat ten toon, maar het lijkt er wel op dat de wetenschappelijke verenigingen zich maar weinig aan de bestrijding van kwakzalverij gelegen laten liggen. Natuurlijk is het voor hen geen kerntaak, maar en passant zou het er toch zeker bij horen ook met betrekking tot dat maatschappelijk niet onbelangrijke fenomeen om strenge interne normen te handhaven en daarvan ook af en toe publiekelijk kond te doen. Uw bestuur heeft de nieren geproefd van drie verenigingen en deze *case-studies* wil ik thans aan u voorleggen. Het betreft de Nederlandse Internisten Vereniging (NIV), de Nederlandse Vereniging voor Klinische Chemie (NVKC) en de Nederlandse Vereniging van Neurologen (NVN).

Casus 1: Dankmeijer. In een schrijven d.d. 11 oktober 2001 richtte uw bestuur zich tot het bestuur van de NIV, waarin wij wezen op D.'s samenwerking met kwakzalvers, op het – gezien zijn geïsoleerde positie – voor hem ontbreken van intercollegiale toetsings-mogelijkheden en meenden dat de goede naam van de NIV in het geding was met zulke leden. Wij drongen aan op actie van de Commissie Kwaliteit van de NIV of op een praktijkvisite bij D. Al snel kwam er een telefonische reactie van de secretaris van de NIV. Hij sprak waardering uit voor de brief van de VtdK. Tegelijkertijd moest hij ons mededelen dat de statuten en het huiselijk reglement van zijn Vereniging weinig aanknopingspunten boden voor optreden tegen eigen leden. 'Daar zou wellicht eens naar gekeken moeten worden'. Ook vertelde hij dat D. in het verleden het bestuur van de NIV om hulp had gevraagd toen hij uit zijn ziekenhuis en maatschap werd gezet. Hij was bezorgd dat de kwaliteit van zijn handelen achteruit zou kunnen gaan. Actie van de NIV tegen D. was volgens de secretaris dus niet mogelijk...

Casus 2: Dr. E.F. Vogelaar, klinisch chemicus en lid van de NVKC. De activiteiten van deze heer zijn in het *Actieblad* van september 2000 ('Twee curieuze biochemici') reeds onder de loep genomen. Wij lieten toen zien hoe hij onder één hoedje werkte met Clara Ruizendaal, voor wie hij bloedtesten uitvoerde en deze lardeerde met medicatie- en voedingsadviezen, die insiders behoorlijk op de lachspieren werkten. Hij maakte al lang geleden deel uit van het kwakzalversgilde, toen hij bij

voorbeeld zitting nam in de Wetenschappelijke Onderzoekscommissie SIKON in 1979, een van de vele mislukte pogingen om de werkzaamheid van de Moermantherapie te bewijzen. Hij deed dat samen met mensen als Jan Wiese en Aakster. Hij is directeur van het Europees Nutriënten Laboratorium te Utrecht en voorzitter van de Maatschappij ter Bevordering van de Orthomoleculaire Geneeskunde MBOG, het door Gert 'Ortho' Schuitemaker opgerichte propagandagezelschap, dat Ruizendaal opleidde tot orthomoleculair therapeut. Tot slot is hij ook wetenschappelijk adviseur van het Fonds voor het Hart, het kwakfonds dat al zo kort na zijn oprichting in het nieuws kwam door financiële schandalen. Het bracht de cardiochirurg Brands ertoe het gezelschap te ontvluchten, maar Vogelaar vond alles prima! Genoeg reden voor de VtdK om zich, op 6 mei 2001, per brief te richten tot het bestuur van de NVKC met het advies dit lid via een visitatie te beoordelen en zo nodig disciplinaire maatregelen te overwegen. Het bestuur had grote twijfels over Vogelaars functioneren, maar een visitatie behoorde niet tot de mogelijkheden. Wel pleegde men hoor en wederhoor, waarbij Vogelaar zich zeer laattunkend uitliet over uw voorzitter en stelde dat de orthomoleculaire geneeskunde al lang 'erkend' is, gezien een artikel van Pauling in *Science*, in 1968. De stroming heet ook wel *clinical nutrition* of *nutritional medicine*. Het NVKC-bestuur hield wel bedenkingen bij de doelmatigheid van het door Vogelaar verrichte onderzoek, maar dat zou meer de aanvragers dan de uitvoerder van die testen aangaan. Maatregelen zijn niet genomen.

Casus 3. Dr. P.C. Peperkamp was eertijds neuroloog te Den Bosch, maar verliet zijn praktijk enige jaren geleden. Hij was en is lid van de NVN. Sinds enkele jaren verdient hij bij als assistent van de omstrede Amerikaanse arts Alfred Bonati, die een geheime eigen operatietechniek heeft ontwikkeld tegen rugpijn, scoliose, whiplash, hoofdpijn, nekpijn en dwarslaesies. Via een endoscopische laserbehandeling, die in Florida wordt gegeven, moeten de slachtoffers hopen op verlichting van hun klachten. Per insteek kost een en ander 10.000 dollar. Nederlandse patiënten worden geronseld via een bureau, dat zitting houdt in het Sheratonhotel op Schiphol waarbij Bonati patiënten ziet en accepteert na een voorselectie door Peperkamp, die ook al erg duur is (€ 282 per consult). Er moet ook een MRI worden gemaakt. Het is de verdienste van neurochirurg Dick Zeilstra die walgelijke praktijk als eerste aan de kaak te hebben gesteld (*Skepter*

maart 2000) en wij deden dat in het *Actieblad* van maart 2002 nog eens over. Op 25 november 2001 schreef uw bestuur een brief aan het bestuur van de NVN waarin wij hen attenderden op Peperkamps praktijken. Wij drongen aan – het verhaal wordt eentonig – op collegiale bemoeienis en visitatie van Peperkamps Schipholspreekuur. Eerst na zeven maanden kwam er een telefoontje van de secretaris met het aanbod om in het verenigingsblad *De Neuroloog* een interview te geven over onze grief. Peperkamp zou zich dan ook in een interview mogen verdedigen. Of ik een beschaafde woordkeus wilde hanteren... Het interview zou de week daarop plaatsvinden. Ik vrees dat daarmee de kous voor het NVN-bestuur af zal zijn en dat Peperkamp volwaardig lid van de NVN zal blijven.

Conclusies

Medisch-wetenschappelijke verenigingen noemen bevordering van de kwaliteit van hun beroepsuitoefening in hun statuten, maar blijken in de praktijk onmachtig of onwillig op te treden tegen disfunctionerende, alternatieve leden. De alternatieve artsenclubs lijken warempel nog wel iets feller op dit punt dan de erkende verenigingen, een pijnlijke constatering. Of het probleem groot is, zult u willen weten. Wel, een eenvoudige telling via het internet van het aantal medisch specialisten dat lid is van een van de alternatieve artsenclubs bedraagt 76. (47 acupuncturisten, 14 homeopaten, 5 natuurgenezers en 10 antroposofen). Zij zullen vrijwel allen ook lid zijn van hun wetenschappelijke vereniging. Of dit aantal als groot of als klein beschouwd moet worden daarover valt misschien te twisten, maar het zijn er 76 te veel en zij ondermijnen op grove wijze de zekerheid dat een patiënt van een arts een zo wetenschappelijk mogelijk gefundeerde behandeling krijgt. Galileo Galilei stelde reeds dat wetenschap niet alleen gediend is door het ontdekken van allerlei nieuwe kennis, maar minstens net zo veel door het betugelen van ongebreidelde fantasie en het schrappen van pseudowetenschap. Het heeft er helaas de schijn van dat dat inzicht bij de Nederlandse medisch-wetenschappelijke verenigingen ontbreekt. De VtdK doet een beroep op hen om een veel strengere interne discipline aan te houden. Deze is en blijft onmisbaar voor het vertrouwen dat de patiënt in zijn arts moet kunnen hebben. En vakgenoten herkennen deze knoeiers natuurlijk altijd eerder dan hun slachtoffers. ●

C.R.